

és az evangéliumokból egyszerűnek, szürkének, fáradtnak, hozzánk hasonlóknak ismerte meg (Dsida Jenő: Krisztus).

Jézus című versében Gyurkovics Tibor így ír:

*Jézus a szalmaszál – amibe kapaszkodunk
Jézus a szakadék – amibe lezuhanunk*

*Jézus a kötél – amit elengedünk
Jézus a remény – amivel emelkedünk*

*Jézus a hangszer – amivel megszólalunk
Jézus a zene – amit elhallgatunk*

*Jézus tenyér – amivel adakozunk
Jézus kenyér – amit elfogadunk*

*Jézus penge – ami megsebesít
Jézus gyenge – aki megerősít
Jézus hatalom – a végeken
Jézusnak odaadom – az életem*

Péter a végső választ fejfel lefelé adta meg. Ebből kiderül, hogy a kérdés kényelmentlen. S mégis válaszolnom kell.

Augusztus 28. — Évközi 22. vasárnap — Mt 16,2-27 — Valóítsd meg a krisztusi embert!

Jézus a mai vasárnap evangéliumában olyan gyakorlati tanácsot ad az őt követőknek, amelyet nem szívesen hall meg a ma élő ember. Hiszen ma minden a kényelemről, a könnyű életről, a teljesítmény nélküli sikerről, a gyors gyarapodásról szól. Ez a krisztuskövető életre adott gyakorlati tanács pedig a következő: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét, és kövessen engem!”

Magunk megtagadása. – Nem lehet öncélú. Annyit jelent ez, hogy figyelmen kívül hagyjuk saját törekvéseinket és igényeinket. Mindezt azért, hogy mások ügyét magunkévá tehesük.

Keresztfelvétel. – Vállalni azokat a nehézségeket, megpróbáltatásokat, áldozatokat, fáradozásokat, amelyek Jézus Krisztus követésének a velejárói. Adott esetben háttérbe szorítjuk jogos érdekeinket mások érdekével szemben. A keresztviselés a mi életünkben azt jelenti, hogy tudni kell lemondani saját kényelmünk-

ről, előnyünkről – az ügyért, Isten Országának a megvalósulásáért.

Jézus nyomába szegődni. – Krisztus követése nem díszkíséretet jelent. Viselkedésének utánzását jelenti, kompromisszumok nélkül. Roger Schutz írja: „Jézust választani azt jelenti, hogy egyetlen úton járunk, és nem egyszerre kettőn. Aki egyszerre kívánna őt is követni és saját magát is, az olyan, mintha saját árnyéka után futna, az emberi tekintélyt, a társadalmi megbecsülést hajszolva.”

„Valóítsd meg önmagadat!” – „Áldozd fel önmagadat!” – Jézus életvezetését követni egyrészt könnyű, mert ismert előtünk az élete. Másrészt nehéz, mert a mai fülnek jobban hangzik, hogy „valóítsd meg önmagadat”, mint az, hogy „áldozd fel önmagadat.” Hiányzik a krisztusi ember, a másokért élő ember. Sokszínű világunkban vannak humanisták és szociálisan érzékenyek, toleránsak és liberálisok, haladók és demokraták. Csak krisztusi emberből van kevés. Abból, aki nem ma-

gának akar kaparni, hanem másoknak. Sok a magának gyűjtő ember, és kevés a magát szétosztó ember. Röviden: kevés a krisztusi ember.

Jézus programja nem az önmegvalósítás volt, hanem Isten országának a megvalósítása. Várja, hogy kövessük az ő életvezetését. Igaz, ez áldozat, fáradság és nehézségek vállalását jelenti, de ez ad távlatot ebben az életben, és majd Isten közelségében is, ahogy Juhász Gyula írja Béke című versében:

*És minden bánat lassan béke lesz,
És mindenük győtrődés győzelem,
S a kínok künja, mely vérig sebez,
Segít túllátni a szűk életben.*

*Testvéreim: a boldogság örök,
S e tájon mind elmúló, ami jó,
S az élet, a szép, nagy processzió,
Mely indul örvény és sírok fölött,
Az égi táj felé tart csendesen,
S egy stációja van: a végtelen.*

Szeptember 4. — Évközi 23. vasárnap — Mt 18,15–20 — A testvér figyelmeztetése

„Ha testvéred megbántott...” – Jézus abszolút szubjektív, de általánosan megélt tapasztalatból indul ki. Nem tudjuk meg, hogy megalapozott érzés-e ez, vagy csak a lélek túlérzékeny, mert ez itt most nem érdekes.

„Ha testvéred megbántott... menj!” – A szakasz talán legfontosabb szava ez: „Menj!” Miért? Mit fejez ki ez a közönséges ige? A megoldás kulcsát adja. Pozitív és negatív tartalmat hordoz ez a szó. Hogy vérmérséklettől függetlenül mit csinálj, és mit ne csinálj, ha megbántott vagy. Először lássuk, mit ne tegyél!

Ha esetleg konfliktuskerülő volnál, ne őrizgesd dédelgetve a sérelmedet otthon, falaid közé zárt magányodban, dülva-fülva, örökös indokál soha végbe nem viendő ellensértéseknek és bosszúállásoknak! Ne essél mély depresszióba se annak okán, hogy ismét megerősödött a magadról alkotott keserves kép, hiszen megvetettség, frusztráltságod és kisebbségi érzésed, lám, a sértéssel újabb tápot kapott!

Ha ellenkezőleg, hangodat és öklödöt emelve hevesen kontrázol már a sértés feltételezésekor is, akkor pedig jogosnak tartott önvédelemből se vágj vissza azonnal, „csipőből”, veszekedve, kiabálva, visszasértve!

„Menj!” Mi akkor e szó pozitív tartalma? Nemcsak egy konkrét cselekvést jelent, a lépések ritmusát, szabályosságát és számosságát, a távolságot, amelyet áthidalsz vele magad és felebarátod, testvé-

red között, hanem annál jóval többet. Azt jelenti, hogy az ügy tisztázására keresd meg, és találj meg a megfelelő időt.

Ha ugyanis valahova azért kell elmened, hogy ott valakivel találkozzál, akkor ez azt is jelenti, hogy (már) nem vagy jelen a konfliktus helyszínén. Következik ebből, hogy hagyatál időt magadnak a történetek átgondolására, a helyzet értékelésére és mérlegelésére. Ha még ezen idő után is megbántottnak érzed magad, és nem tudtál túllépni az eseten, akkor ezt tisztáznod kell, menned kell.

„Figyelmeztess négy szemközt!” – Hogy ezt így megtehesd, légy figyelmes a körülményekre. Azóta bizonyára lehiggadt már ő is. Olyan időpontot válassz, amikor kettesben lehettek. A szituáció fontos, mert megértésre alkalmasnak kell lennie, hogy figyelmeztetésed – e szó kizárja az indulatot, átgondoltságot és nyugodt belső tartást sugall – elérje a kívánatos eredményt. Addig ne menj, amíg a feltételek teljesülése kérdéses, hiszen a kívánt hatást eleve kizárhatják a nem megfelelő körülmények.

Sok minden kiderülhet egy ilyen találkozáskor. Lehet, hogy félreértés történt, a szándék más volt, nem irányult sértésre. Fény derül a motivációkra, okokra, egyebekre, ami csökkenti az esemény súlyát, erejét, a tisztázás megértést és megbékélést hozhat.

„Ha hallgat rád, megnyerted...” – és ezzel a megbántottság nemcsak okafo-

gyottá válik, de kellemes meglepetést is okozhat a másik reakciója. Új távlat nyílik, testvéri, baráti. Kétszeres gyógyulás következik – a lét sebzettsége meggyógyult bennetek (mondaná egy teológus).

Sajnos, minden történet két- vagy többesélyes. Nem zárható ki, hogy a legjobban időzített és szervezett, legnemesebb indulatú beszélgetés is kudarcba fullad, eredménytelen lesz, a figyelmeztetés nem éri el célját.

„...Vigyél magaddal...” – Menj haza, gondold át újra. Ha továbbra sem tudsz megbékélni, beszélj meg két-három emberrel – mondja Jézus. Két lehetőség hozhat megnyugvást számodra. Az evangéliumi rész az első lehetőséget bennfoglalja, a másodikat kifejezetten tartalmazza.

Könnyen megeshet, hogy a megkérdezettek úgy vélik, alaptalanul sértődöttél meg. A belátás, amely elfújja a megbántottságot, könnyűvé teszi a megbocsátást.

Ha azonban a bevont személyek meggyőződtek igazadról – hiszen különben minden bizonnyal nem kísérnének el –, ez már önmagában olyan támogatás, amely gyógyít. Ha a sértő fél senkire sem hallgat, teljes elégtételt kaptál. Megerősödvé kerültél ki a – nehéz órákat, vagy egy életre szóló lelki szenvedést, esetleg belebetegedést is okozó – helyzetből. Számodra az illető szava, tette közömbös, megnyugvást találsz, mert bebizonyosodott, hogy méltatlan, bántó személynél van szó.

September 11. — Évközi 24. vasárnap — Mt 18,21–35 — A szolgálalelkű életművész

Az előző szentírási szakasz egy szubjektív érzésből indul ki, ez a rész éppen ellenkezőleg, egy objektív tényből. „Vét ellenem.” Nincsen kétség. Nem érdekes, hogy az, aki ellen vétett, lelki gyötrelmeket él-e át, vagy hamar „feldolgozza”, túllép rajta. Péter tudja, hogy nehéz megbocsátani. De kell. Na de hányszor?

Nemcsak az ókori ember gondja, hol találhat kiskaput, felmentést, enyhítést. Már akkor keressük a menekülést, vagy felmentődés körülményeit, lehetőségeit, amikor még nem is vagyunk éles, szorult helyzetben. Mi van a sokszoros előforduláskor, kérdezhetjük Péterrel, hol a kiskapú? A 78. esetben?

Nem értjük a lényegét: testvérek vagyunk, nem jobbak, nem rosszabbak, mint a többi testvér az Úr előtt. Vétünk, megbántunk, vétének, megbántanak.

A példabeszéd embere korunk embere. Az életművész. Nagy az adóssága, bizonnyára a kölcsön felvételekor is jókor volt jó helyen. Minden helyzetet felismer, és a

maga hasznára fordít. Tudja, kivel hogyan kell bánni, tud tájékozódni, járatos az élet dolgaiban. Ő az, akit nem lehet „megvezetni”, bármire képes saját érdekében: árulásra, meghunyászkodásra, megalázkodásra, de ha megteheti, azonnal dolyfre vált. Nincs gátlása. Beleérző-képesség, empátia, igazságosság, méltányosság nem hátráltatja érdekei érvényesítésében. Magára rendezett, érdekei szerint célorientált személyi Erkölcsei értékek, megfontolások nem bonyolítják egyenes vonalú érdekérvényesítő képességét. Ha továbbgondoljuk a történetet, ő az, aki hazamegy, és pöffeszkedve kihúzza magát: „Ne félj, anyukám, mindent elintéztem az Úrral: elengedte a tartozásomat, és még az adósságomból is kiperéselt az, amivel tartoztam!” A hatalommal élni tudó embernek tudja magát. Pedig szolgál. Azért szolgál, mert nem nagylelkű. Ő is lehetett volna úr, ha szolgatársával úrként bánik, de ő szolgál, és az is marad, bármilyen hatalommal ruházza is fel sorsa.

Szolgá, de nem attól szolgál, hogy alant munkát végez, hanem mert szolgálalelkű, megköszöntő, kicsinyes, görcsös.

Kettős énje láttán felismerjük benne magunkat. Különböző élethelyzetekben szerepünk szerint viselkedünk. Anyaként, apaként, közösségtársaként, munkatársaként – főnökként, beosztottként. Amit az egyik szerepben megengedünk magunknak, annak ellenkezőjét tesszük a másikban. Ez arra utal, hogy nem vagyunk önmagunk. Függésben élünk. De nem a Teremtőtől, hanem a szereptől, amit éppen játszunk, vagy játszani kényszerülünk. Ez a függés káros, mások által meghatározott. A szerepet nem mi írjuk, a rendezésbe kevés beleszólásunk van. Mégis ez a kevés lehet sok is, betölthetjük számos módon. A Teremtő példáját követve nagylelkűen, áttekintéssel, a gépezet részeként, és egyben külső szemlélőjeként távolságtartással, vagy a hatalmi gépezetbe szorult túlélésért küzdőként is.

September 18. — Évközi 25. vasárnap — Mt 20,1–5 — A nagylelkű úr

Mit fejez ki a pénz? Például akkor, ha nem a szorgalom ellenértékét? Több munka, több pénz – egyenes arányosság. Kevés munka, sok pénz – fordított arányosság. Érték és ellenérték, így van ez kitalálva, mióta világ a világ.

De az is így van kitalálva, hogy a tulajdonos, itt a szőlősgazda határozza meg a helyzetet, az értéket és az ellenértéket. A szőlősgazda felméri: ennyi munka, ennyi idő, ennyi a norma, ennyi a pénz. Így állapodik meg. Több jutna a korán kezdőknek akkor, ha kevesebbet kapnának a később érkezők? Nyilván nem. De az Igazság! Ez nem igazság! Főleg, mert láthatóvá vált a sorrendből, hogy nincs sem arányosság, sem igazság, sem méltányosság, sőt, a fizetés osztását az utolsók kezdték, az egy dénárokat az első szemelátára adta oda nekik. Kegyetlen? Provokálja a legfáradtabbakat?

Nem lehet tudni, mi játszódik le a szőlősgazda fejében, milyen gondolatok mentén szervezi meg a munkát, állapítja meg a bért, veszi fel és fizeti ki a munkásait. Mindenesetre szemléletmódja tetten érhető tevékenységében, viselkedése megjeleníti gondolatait, fő szempontjait, és Jézus szerint mindez összhangban van Isten országa működésével.

Mi lehet ez a gondolatmenet, mi lehet a motiváció? Talán annak belátása, ismerek

te, tudata, hogy bizonytalanságban arra várni egy hosszú délelőttön kora reggel óta, hátha valaki felfogad; tétlenül egyik lábról másikra nehezedve támasztani a falat, órákon át, talán már napok, hetek óta, reménykedni abban, hogy majd csak akad valami, akármilyen semmi kis munka, és lesz a keresményből nemcsak egy kis étel az üres gyomorba, de az önbecsülés sem porlik tovább – van olyan nehéz, sőt bizonyára nehezebb, mint parola után a biztos foglalkoztatás, még ha a szőlőkapálás is az, izzasztó hőségben.

Percről percre bénítóbb feleslegesen élni, koloncnak, és nem támasznak lenni másoknak, vánszorogva telik, és értéktelen számomra az idő, nyomasztó, nehéz teher, talán nehezebb, mint annak tudatában égni a szőlőben, hogy a gazdával kötött, jó megállapodás értelmessé, hasznossá tette a napot.

A biztos kevesebb több, mint a bizonytalan ugyanannyi – tudják ezt jól a kora reggel óta kapálók. A szőlősgazda szempontjai között valószínűleg az is szerepet játszik: Mennyit kell keresnie egy nap egy embernek, hogy az szerényen fedezze a megélhetését? Egy dénár minden biznnyal elég.

Mi az egy dénár? Az életünk. Mennyi és földi? Lehetséges. Mindenkinek egy van. Kinek hosszabb, kinek rövidebb. Sú-

lyosabb, könnyebb? Nem mi mértük ki, sem a kezdetét, sem a hosszát, sem a végét, nem tudjuk, hogy mikor is kell odaállnunk a vincellér elé. A szőlősgazda a maximumot adja mindenkinek. Megteheti, mert nagylelkű, és a megállapodásában szabad.

Nem tekint a következményekre, amikor int a vincellérnek, hogy a legkésőbbben érkezettek szólítsa ki elsőnek. Nincs benne úgynevezett tapintat, nincs benne görcs, nehogy megsértődjenek az első, nehogy összeverekedjenek az utolsókkal, vagy nehogy az utolsó kinevessék a „lúzer” elsőket. Nehogy, nehogy, nehogy... Nem érdekli. Sőt. Először hívd az utolsókat! Miért nem érdekli? Látjuk, hogy nem szívtelen, nem kíméletlen. Természetesen viselkedik. Nem fél az elsők zúgolódásától, magabiztos. Nem sumákol, hogy akkor dugja a későiek zsebébe a pénzt, lopva, amikor senki sem látja. Vállalja a gondolatmenetét, nem kér beleegyezést, egyetértést, támogatást senkitől.

Hol vagyunk mi ettől? Méricskélünk mindent, a végtelen számú szempont figyelembevételét után sem merünk jó döntést hozni. Mindenkinek nem lehet megfelelni. Emelt fővel jó vállalni a felelősséget meggondolt gondolatainkért, belőlük fakadó tetteinkért, és elviselni az értetlenséget, irigységet, igazságtalannak tartást.

September 25. — Évközi 26. vasárnap — Mt 21,28–32 — Szavak és tettek

Szavak és tettek. Melyik tett eleget? Mikor teszünk eleget? Szavak és tettek viszonya. Erősíthetik egymást, kiolthatják egymást. Hitelességi kérdés. János hitelessége szavainak és tetteinek egységében volt, egyszerű mondanivalójának ereje az igazság útjára vezette mindazokat, akik hittek neki. Miért csak a cédák és a vámosok? Miért hatott rájuk, a társadalom megvetett tagjaira, a haszon és az élvezetek kiszolgálóira János erős mondanivalója, a „tartsatok bűnbánatot”? Hogy van az, hogy mi, az elismert, megbecsült többiek – Jézus mindenkor hallgatósága – erre képtelenek

vagyunk? Mondják, de nem teszik. Immunisak, védettek.

Mint a második fiú, aki nem akarja sem azt, hogy hosszan gyözködjék, sem azt, hogy aktuális ténykedését fel kelljen váltania a szőlőkapálással. Egyszerűbb gyors ígérettel lerázni az apát, és nem abbahagyni a kedvenc foglalatosságot, mint belemenni egy vitába, vállalni egy konfliktust, ami után a végén esetleg mégiscsak ki kell majd menni a szőlőbe. Inkább hazudni, mint a megszokottat, jól beváltat, a kényelmest elhagyni, akár gondolati síkon, akár bármilyen egyéb szinten.

A szokatlan, járatlan felé visz az út, erre felé

visz minket a jézusi gondolatmenet. Ha Jézus kérdésére válaszolva választanunk kell, akkor nagyobb súlyú, igazabb a tett. Az igazság útján járnak... Miért csak a cédák és a vámosok? Kik tartanak akkor bűnbánatot? A kút mélyére esettek, a kimászni akarók. A keresők, a nyitottak. Akik elveszetteknek tudják magukat, és a vízbefülő felismerésével a János nyújtotta kötélbe kapaszkodnak. Ők tudják, hogy az életük a tét. Az elégedettek, akiknek van veszténivalójuk, kevésbé. Veszténivalójuk maga a hiteltelenség, a szó és a tett összhangjának hiánya, a korrupt gondolat, korrupt cselekedet. A megszokás korrumpál.